

Т.А. Жадан, канд. екон. наук (НТУ «ХПИ», Харків)
С.В. Бакань, студ. (НТУ «ХПИ», Харків)

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Зміцнення фінансового стану та покращення платоспроможності вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання потребують підвищеної уваги до організації та здійснення внутрішнього контролю за розміром і структурою дебіторської заборгованості підприємства, швидкістю її оборотання, термінами погашення тощо. Модифікуючи визначення внутрішнього контролю, наведеного у [1, 2], під внутрішнім контролем дебіторської заборгованості будемо розуміти сукупність форм, методів, інструментів, прийомів та процедур контролю, за допомогою яких суб'єкт контролю одержує інформацію про фактичний стан дебіторської заборгованості підприємства, встановлює відхилення отриманих даних від очікуваних або нормативних, виявляє причини цих відхилень та розробляє заходи з метою їх усунення або попередження виникнення у майбутньому. Здійснення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємства, встановлення причин та оцінка факторів, які позитивно чи негативно впливають на її розмір та структуру, неможливе без достовірної та релевантної аналітичної інформації, тобто без його аналітичного забезпечення.

Аналітичне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості – це сукупність аналітичних процедур, за допомогою яких здійснюється групування, порівняння та інша обробка інформації про стан дебіторської заборгованості для потреб внутрішнього контролю. У МСА 520 під аналітичними процедурами розуміється «оцінка фінансової інформації, яка здійснюється на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими і нефінансовими даними, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією або значно відхиляються від очікуваних величин». Використання таких аналітичних процедур як аналіз співвідношень, тенденцій, варіантний аналіз та групування [3] для аналітичного оцінювання дебіторської заборгованості дає змогу оцінити достовірність відображення дебіторської заборгованості в первинній документації, реєстрах бухгалтерського обліку, фінансовій звітності; виявити причини виникнення дебіторської заборгованості та її можливі наслідки; проаналізувати реальність виникнення дебіторської заборгованості;

зіставити фактичні дані про її розмір з даними попередніх періодів, планів, прогнозів; оцінити вплив різноманітних факторів на її величину; оцінити ефективність заходів, які вживалися для погашення дебіторської заборгованості тощо.

Вибір конкретного набору аналітичних процедур залежить від цілей здійснення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємства. Як правило, для аналізу стану дебіторської заборгованості підприємства використовуються якісні та кількісні показники [4]. Якісні показники дають змогу визначити підходи до вивчення закономірностей формування дебіторської заборгованості підприємства, а кількісні - дають числову характеристику. Серед таких кількісних показників можна виокремити: абсолютні та відносні величини динаміки і структури дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, період погашення дебіторської заборгованості, частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів, співвідношення середньої величини дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), частка сумнівної дебіторської заборгованості в загальному обсязі заборгованості.

Отже, формування аналітичного забезпечення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємства сприятиме підвищенню обґрунтованості підготовки та прийняття управлінських рішень в процесі управління нею.

Список використаних джерел

1. Жадан Т.А. Внутрішній контроль як економічна категорія: систематизація наукових підходів та уточнення змісту / Т.А. Жадан, С.О. Яценко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. - № 16. – С. 845-850.

2. Жадан Т.А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль» / Т.А. Жадан // Причорноморські економічні студії. – 2017. – № 16. – С. 161-168.

3. Манойленко А.В. Учетно-аналитическое обеспечение внутреннего контроля финансовых результатов: систематизация подходов и уточнение содержания / А.В. Манойленко, Т.А. Жадан, М. Аннаев // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Економічні науки. - 2017. – № 46 (1267). – С. 104-108.

4. Жадан Т. А. Экономический анализ деятельности предприятия на базе системного подхода / Т. А. Жадан // Вестник НТУ «ХПИ». Тематический выпуск: Развитие учета и аудита как основы учета и аудита информационно-аналитической системы предприятия. - 2005. - № 58. - Т.3. – С. 15-16.